

Abstrakt

Záměrem předkládané práce je interpretace příběhů *Živý, syn Bdícího*, *Pták* a *Salamán a Absál*, jejichž autorem je jeden z největších myslitelů středověkého islámského Východu Ibn Síná (980-1037). Na rozdíl od jeho filosofických a lékařských spisů se zmíněné příběhy vyznačují odlišným charakterem a vytvářejí uzavřený vyprávěcí cyklus. Vycházím z předpokladu, že díla svou tematikou, použitými narativními postupy a obsaženou symbolikou spadají do iniciačního žánru, přičemž hlavním cílem této práce je danou hypotézu potvrdit prostřednictvím hermeneutické interpretace. Ukázalo se, že příběhy jako celek vykazují charakteristické iniciační rysy: hrdinovo bloudění, jeho zoufalství nad vlastní existenciální situací a touhu po dosažení vyššího ontologického statusu, setkání se zsvětitelem, iniciační zkoušky, překročení hranice mezi nezasvěceným a zasvěceným prostorem, konečné zasvěcení prostřednictvím symbolické smrti. Interpretace jednotlivých děl zase odhalila vnitřní koherenci každého příběhu: *Živý, syn Bdícího* se zaměřuje na motiv průvodce-zsvětitele a popis jednotlivých stupňů na iniciační cestě směrem vzhůru, *Pták* emotivně vypráví o stavu předcházejícímu zasvěcení a poté se věnuje průniku do zasvěceného prostoru a konečně *Salamán a Absál* spěje svou zdánlivou tragičností ke kýženému zasvěcení ve formě iniciační smrti. Analýza symbolů se zaměřuje na symboliku světla a solární hierofanii, symboliku vody, okrajově i vegetativní hierofanii a symboliku kamene, dále si všímá archetypálních motivů jako je fenomén průvodce, nebeského vzestupu a ptáka. Zvláštní pozornost je věnována tématu lásky, jež v avicennovském universu představuje touhu po dosažení ontologické plnosti a hybný princip celé iniciace. Ačkoli se prokázala původnost všech motivů v arabsko-islámské kultuře, a tudíž islámský rozměr Ibn Sínova díla, je zcela zřejmé, že se autor použitými symboly odvolává na starší vnímání symboliky, zakořeněné v archaických představách lidské imaginace. Dalším z výsledků vyplývajících z potvrzení původního předpokladu je vyvrácení zažitého pohledu západní orientalistiky na Ibn Sínu jako na skrytého mystika, který do svých příběhů vložil tajné esoterické učení; zároveň se tím také zpochybňuje opačný názor, který je považoval za pouhé alegorické vyjádření klasického aristotelského učení. Předkládaná práce představuje zmíněná díla jako hluboce symbolické příběhy, dotýkající se archetypálních obsahů lidské imaginace a vyprávějící o cestě intelektu vzhůru směrem k Bohu.

Klíčová slova: Ibn Síná, islámská filosofie (falsafa), islámská literatura, iniciace, iniciační příběh, láska v islámu